

Stefans historia

framförs av Kenneth Milldoff / Sven Boräng

Stefan föddes 1930 i Łódź, Polen. Han hamnade i gettot i Kielce 1940–41. Åren 1941–45 satt han i koncentrationslägren Kielce, Auschwitz, Braunschweig och Wöbbelin. Stefan kom till Sverige i juni 1945. Han utbildade sig till civilingenjör, började jobba på Malmö kommun och bildade familj. Stefan blev hastigt änkling och lämnad ensam med två döttrar. Senare gifte han om sig och fick en son. Stefan var en av de första överlevarna som var ute och berättade om Förintelsen för svenska skolelever. I dag bor han med sin fru i Malmö. Han har nio barnbarn.

OM INTE NU SÅ NÄR? OM INTE VI SÅ VEM?

Sedan mitten av 1970-talet har personer från föreningen Förintelsens Ögonvittnen rest runt i svenska skolor för att berätta om sina upplevelser av nazismens ondska. Förintelsens Ögonvittnen är fortfarande aktiva ute i skolorna. Under våren 2010 gjorde de inte mindre än 105 framträdanden.

Föreställningen är ett komplement till vittnenas eget berättande. *Om inte nu så när? Om inte vi så vem?* bygger på tre överlevares historier som har nedtecknats och dramatiserats för scenen av Jan Mark.

DRAMATIKER Jan Mark **REGISSÖR** Håkan Paaske

SKÅDESPELARE Frida Bergh, Sven Boräng,

Bo-Christer Hjelte, Kenneth Milldoff

TURNÉLEDARE Julia Brandelius

På vår hemsida hittar du mer inspiration och information om projektet. Här kan du läsa de fullständiga berättelserna och se foton på Judith, Stefan och Klara som unga och gamla.

Du hittar också tips på litteratur och filmer, samt länkar till organisationer som har pedagogiska material om förintelsen.

malmostadsteater.se/omintenu

**MALMÖ
STADSTEATER**

TRE DRAMATISERADE BERÄTTELSE I SAMARBETE MELLAN
FÖRINTELSENS ÖGONVITTNEN, FORUM FÖR LEVANDE HISTORIA,
MALMÖ STAD OCH MALMÖ STADSTEATER

OM INTE NU SÅ... NÄR? OM INTE VI SÅ VEM?

SKOLTURNÉ 10 APRIL–18 MAJ 2012

Johannes Krilons sista tal ur Eyvind Johnsons *Krilon själv* (1943)

Jag ser hur människorna glömmet.
Kanske har vi glömt mycket om tio år;
och om tjugo,
det vågar jag påstå,
är vi på god väg att glömma alltihop.
Men vi får inte glömma.
Jag upprepar det,
och så länge ni minns mitt ansikte och min röst,
så ska ni minnas dem
som en ständig upprepning av dessa ord:
Vi får inte glömma!
Remember!
N'oubliez pas!
Glem det ikke!
Kom ihåg!
Så länge vi lever
måste vi påminna andra
om det som har hänt oss.
Det kommer att låta tjatigt för ungdomen
– om tio år
eller redan nästa år.
Vi får ta den risken.
Vi måste ur vår mogna ålder ropa till ungdomen:
Vi förstår er,
men glöm inte.
Glöm inte!

Det är inte om hämnd vi talar!
Men glöm inte,
glöm inte!
Vi måste göra något som är bättre för människorna.
Men vi får inte glömma det som var,
det som hände oss.
Jag menar inte att mänskligheten ska fastna där,
i ett bittert kom ihåg,
men den får heller inte glömma.
Vi måste fortsätta framåt
och göra det som är bättre för människorna.
Och god propaganda för det som är bättre
det är att göra det som är bättre.